

Oddziaływania wychowawcze rodziców

22 lipca 2012

Rezultatem oddziaływań wychowawczych rodziców, może być dziecko dobrze przystosowane do życia społecznego, związane uczuciowo z określonymi zbiorowościami, skłonne i zdolne do twórczego uczestnictwa w kulturze. Produktem wychowania może być

jednakże jednostka egocentryczna i egoistyczna społecznie i kulturalnie bierna.

T. Plich podkreśla, że zagrożeniem dla interakcji rodziny jest niewłaściwe wypełnienie jej funkcji wychowawczych, podstawowego zadania z punktu widzenia społecznego. Niebezpieczeństwa dla prawidłowości procesów wychowawczych płyną z kilku kierunków. Pierwszy to deficyt wiedzy pedagogicznej i wadliwe podstawy rodzicielskie, stąd potrzeba ustawicznej pedagogizacji rodziców.

Autokratyzm, nadmierna opiekuńczość, dystans uczuciowy oraz całkowity liberalizm, nie są mechanizmami wychowawczymi, które byłyby pożądane. Wynika to między innymi z niedostatecznej znajomości teoretycznych podstaw wychowania przez rodziców, co nie sprzyja prawidłowemu rozwojowi emocjonalno-społecznemu.

Zgodziłabym się tutaj z C. Czapówem, który twierdzi że „zarówno matki, jak i ojcowie nie zawsze zdają sobie sprawę z rzeczywistych skutków, jakie pociąga za sobą ich obcowanie z dzieckiem.

Nie zawsze postępowanie wychowawcze jest racjonalne, podporządkowane jakimś ideałem wychowania, opartych na pedagogicznej refleksji i wiedzy o współzależności pewnych

zjawisk.

Funkcja wychowawcza zostaje spełniona wówczas, gdy rodzice ze względu na oczekiwane skutki przystosowania i socjalizacji, oddziałują na dzieci w sposób świadomy, celowy, aby uzyskać przewidziane rezultaty".[1]

Oddziaływania wychowawcze rodziców stanowią jeden z najważniejszych aspektów procesu socjalizacji dziecka, kształtując jego osobowość, postawy, wartości oraz umiejętności społeczne. Rodzice, jako pierwsi i najbardziej wpływowi nauczyciele, odgrywają kluczową rolę w rozwijaniu kompetencji emocjonalnych, społecznych i intelektualnych swoich dzieci. Ich oddziaływania mają bezpośredni wpływ na to, jak dziecko postrzega siebie, innych ludzi oraz świat wokół niego. W tym kontekście niezwykle ważne jest zrozumienie różnorodnych metod i stylów wychowawczych, które rodzice mogą stosować, oraz ich długofalowych konsekwencji dla rozwoju dziecka.

Jednym z podstawowych elementów oddziaływania wychowawczego rodziców jest ich styl wychowawczy. Psychologowie wyróżniają kilka głównych stylów wychowawczych, z których każdy charakteryzuje się innym podejściem do kształtowania zachowań i postaw dziecka. Styl autorytatywny, uważany za jeden z najskuteczniejszych, łączy wysokie wymagania z ciepłem i wsparciem emocjonalnym. Rodzice autorytatywni stawiają jasne oczekiwania, ale jednocześnie są otwarci na dialog z dzieckiem, uwzględniając jego potrzeby i uczucia. Dzieci wychowywane w tym stylu zazwyczaj charakteryzują się wysokim poczuciem własnej wartości, niezależnością oraz umiejętnością nawiązywania zdrowych relacji interpersonalnych.

Innym stylem wychowawczym jest styl autorytarny, który charakteryzuje się wysokimi wymaganiami i niskim poziomem ciepła oraz wsparcia emocjonalnego. Rodzice stosujący ten styl często wymagają od dziecka bezwzględnego posłuszeństwa, nie dając mu zbyt wiele swobody w podejmowaniu decyzji. Dzieci wychowywane w takim środowisku mogą rozwijać poczucie

niepewności, lęku oraz niskie poczucie własnej wartości. Mogą także mieć trudności z podejmowaniem samodzielnych decyzji oraz radzeniem sobie z problemami w dorosłym życiu, ze względu na brak doświadczenia w samodzielnym myśleniu i działaniu.

Kolejny styl wychowawczy, styl permissywny, charakteryzuje się niskim poziomem wymagań i wysokim poziomem ciepła oraz akceptacji. Rodzice permissywni są bardzo łagodni i rzadko stawiają swoim dzieciom granice, co może prowadzić do problemów z dyscypliną i samokontrolą u dziecka. Dzieci wychowywane w stylu permissywnym często mają trudności z przestrzeganiem zasad oraz mogą wykazywać zachowania impulsywne i egocentryczne. Chociaż są często pewne siebie i kreatywne, mogą mieć trudności z radzeniem sobie z frustracją oraz z respektowaniem granic w relacjach z innymi ludźmi.

Styl zaniedbujący, charakteryzujący się niskim poziomem zarówno wymagań, jak i wsparcia emocjonalnego, jest najbardziej problematyczny z punktu widzenia rozwoju dziecka. Rodzice stosujący ten styl są często niezaangażowani w życie swojego dziecka, co może prowadzić do poważnych problemów emocjonalnych i behawioralnych. Dzieci wychowywane w takich warunkach mogą rozwijać poczucie odrzucenia, niską samoocenę oraz problemy z zaufaniem i budowaniem zdrowych relacji. Brak wsparcia i zaangażowania ze strony rodziców może również prowadzić do trudności w osiągnięciu sukcesów akademickich oraz do problemów z przystosowaniem społecznym.

Oddziaływania wychowawcze rodziców obejmują również metody dyscyplinowania dzieci. Dyscyplina jest nieodłącznym elementem wychowania, mającym na celu kształtowanie odpowiedzialnych i samodzielnych jednostek. Skuteczna dyscyplina nie polega jedynie na karaniu za złe zachowanie, ale przede wszystkim na uczeniu dziecka, jak powinno postępować w różnych sytuacjach. Metody dyscyplinowania mogą obejmować zarówno konsekwencje naturalne, wynikające bezpośrednio z zachowania dziecka, jak i konsekwencje logiczne, ustalane przez rodziców w odpowiedzi na konkretne sytuacje.

Ważnym elementem skutecznej dyscypliny jest konsekwencja w stosowaniu ustalonych zasad oraz jasne komunikowanie oczekiwań wobec dziecka. Rodzice powinni jasno określić, jakie zachowania są akceptowalne, a jakie nie, oraz jakie będą konsekwencje ich łamania. Ważne jest, aby te zasady były przestrzegane konsekwentnie, co uczy dziecko odpowiedzialności i przewidywalności w swoim zachowaniu. Jednocześnie, dyscyplina powinna być stosowana w sposób wspierający, z poszanowaniem godności dziecka i z uwzględnieniem jego potrzeb emocjonalnych.

Kary fizyczne, choć nadal stosowane w niektórych rodzinach, są powszechnie uznawane za nieskuteczne i szkodliwe dla rozwoju dziecka. Badania pokazują, że stosowanie przemocy fizycznej w wychowaniu może prowadzić do długotrwałych negatywnych konsekwencji, takich jak problemy emocjonalne, agresywne zachowania oraz trudności w budowaniu zdrowych relacji interpersonalnych. Zamiast kar fizycznych, rodzice są zachęcani do stosowania pozytywnych metod wychowawczych, takich jak pochwały, nagrody za dobre zachowanie oraz konstruktywna krytyka, która pomaga dziecku zrozumieć, co zrobiło źle i jak może poprawić swoje zachowanie w przyszłości.

Ważnym aspektem oddziaływań wychowawczych rodziców jest również ich wpływ na rozwój emocjonalny dziecka. Rodzice odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu umiejętności radzenia sobie z emocjami, takich jak złość, smutek, radość czy lęk. Dzieci uczą się rozpoznawania i nazywania swoich emocji, a także odpowiedniego ich wyrażania, obserwując reakcje swoich rodziców i naśladowując je. Rodzice, którzy potrafią otwarcie rozmawiać o emocjach i wspierać dziecko w trudnych chwilach, pomagają mu rozwijać zdrowe mechanizmy radzenia sobie z emocjami. Ważne jest, aby rodzice nie ignorowali emocji dziecka, ale raczej wspierali je w ich zrozumieniu i akceptacji.

Relacje między rodzicami a dzieckiem mają również ogromny

wpływ na jego rozwój społeczny. Dzieci, które doświadczają bezpiecznej, pełnej zaufania i miłości relacji z rodzicami, mają większe szanse na rozwijanie zdrowych relacji z rówieśnikami oraz na budowanie trwałych więzi w dorosłym życiu. Rodzice, którzy uczą swoje dzieci empatii, szacunku do innych oraz umiejętności współpracy, kształtują w nich postawy, które są kluczowe dla funkcjonowania w społeczeństwie. Ważnym elementem jest również uczenie dziecka rozwiązywania konfliktów w sposób konstruktywny, co pozwala mu na rozwijanie umiejętności interpersonalnych i budowanie zdrowych relacji.

Współczesne oddziaływania wychowawcze rodziców nie są wolne od wyzwań. W dobie szybkiego postępu technologicznego, rodzice muszą mierzyć się z nowymi zagrożeniami, takimi jak wpływ mediów społecznościowych, nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych oraz presja rówieśników. Z jednej strony, technologie te mogą wspierać rozwój dziecka, oferując nowe możliwości edukacyjne i komunikacyjne. Z drugiej strony, nadmierne ich używanie może prowadzić do problemów z koncentracją, izolacji społecznej oraz do trudności w budowaniu realnych relacji interpersonalnych. Rodzice muszą znaleźć równowagę między korzystaniem z nowych technologii a pielęgowaniem tradycyjnych wartości i relacji rodzinnych.

Oddziaływania wychowawcze rodziców mają kluczowy wpływ na rozwój dziecka, kształtując jego postawy, wartości, umiejętności społeczne oraz emocjonalne. Styl wychowawczy, metody dyscyplinowania, relacje emocjonalne oraz wpływ na rozwój społeczny dziecka to tylko niektóre z aspektów, które rodzice powinni uwzględniać w procesie wychowania. Współczesne wyzwania, takie jak rozwój technologii i zmieniające się normy społeczne, wymagają od rodziców elastyczności i otwartości na nowe metody wychowawcze, które uwzględniają indywidualne potrzeby i potencjał dziecka. Tylko poprzez świadome i zaangażowane oddziaływanie wychowawcze, rodzice mogą zapewnić swoim dzieciom zdrowy i harmonijny rozwój, który przygotowuje je

do pełnego i satysfakcjonującego życia w społeczeństwie.

[1] C. Czapów, Rodzina a wychowanie, Nasza Księgarnia, Warszawa 1968, s. 21

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.